

המושבות הראשונות

המושבות הראשונות בישראל נוסדו בשלהי שנות ה-80 של המאה התשע-עשרה בידי יהודים שעלו ארצה מרוסיה בעקבות הפרעות ביהודים (פרעות תרמ"ב-1882). מייסדים אלו אשר כונו "החלוצים" הקימו בארץ מושבות שהתבססו בעיקר על ענפי חקלאות ובהן המושבות גיא אוני (ראש פינה), פתח תקווה, ראשון לציון, זכרון יעקב, חדרה, נס ציונה, גדרה ורחובות. ברבות השנים התפתחו רוב המושבות הקטנות לערים או שצורפו ליישובים גדולים בקרבתן.

ראש פינה: מושבה ומועצה מקומית במורדות הגליל העליון למרגלות הר כנען והעיר צפת. נוסדה ב-12 בדצמבר 1882 בידי קבוצת יהודים מצפת על חלק מאדמת הכפר הערבי ג'עוני שנרכשה בשנת 1875 בידי אליעזר רוקח. המיישבים קראו ליישוב "גיא אוני". הם סבלו מקשיים רבים וממצוקה כספית. ב-1883 נחלץ הברון רוטשילד לעזרתם, ובתמורה להעברת הבעלות על כל האדמות ומבני המושבה לידיו דאג להמשך בנייתה וכלכלתה של המושבה ולתשלום כל החובות שצברה. נכון לשנת 2015 מתגוררים בראש פינה 2,908 תושבים. כיום המושבה נהנית מתיירות חוץ ופנים בזכות מספר רב של חדרי אירוח, צימרים ואתרי בילוי ופנאי שהוקמו בה.

ראשון לציון: המושבה החקלאית הראשונה שהקימו אנשי העלייה הראשונה בשנת 1882 ביוזמת ועד חלוצי יסוד המעלה. שבעה-עשר מייסדי המושבה עלו לקרקע ב-31 ביולי 1882. ואולם, אסונות טבע שפקדו את האזור לצד חוסר נסיונם החקלאי של המתיישבים איימו למוטט את המושבה. לעזרת המתיישבים נחלץ הברון אדמונד ג'יימס דה רוטשילד. הוא הקים במושבה את יקבי כרמל שהפכו למקור ההכנסה העיקרי שלה. בראשון לציון עוצב דגל המדינה וחודשה התרבות העברית. ב-1950 הפכה ראשון לציון רשמית לעיר בישראל. כיום היא העיר הרביעית באוכלוסייתה בישראל, ובה שטחי מסחר ותעשייה רבים. נכון לשנת 2015 מתגוררים בראשון לציון 243,973 תושבים.

זכרון יעקב: מושבה ומועצה מקומית בחלקו הדרומי של רכס הכרמל. נוסדה ב-6 בדצמבר 1882 בידי מתיישבים אנשי העלייה הראשונה. נקראה תחילה "זמרי", "חליל" בערבית. בשנת 1883 נקלעה המושבה לקשיים כלכליים בשל חוסר הידע והנסיון של התיישבים בחקלאות. הברון רוטשילד נעתר לבקשת המתיישבים לפרוס חסותו על המושבה. הוא שינה את שמה ל"זכרון יעקב" על שם אביו, נטע בה כרמי יין והקים בה את היקב המפורסם. בזכרון יעקב פעלה משפחת אהרונסון, אשר שנים מילדיה (אהרן ושרה אהרונסון) ייסדו את מחתרת ניל"י במלחמת העולם הראשונה. נכון לשנת 2015 מתגוררים בזכרון יעקב 22,532 תושבים.